

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
που εργάζονται με πρόσφυγες:
μοντέλα και εφαρμογές.

Γιώργος Ανδρουλάκης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

*Συνέδριο: πολυγλωσσικές ταυτότητες και γραμματισμοί προσφύγων και μεταναστών
Λευκωσία, 6 Νοεμβρίου 2021*

Περίγραμμα

- A) Μοντέλα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών
 - B) Μοντέλο ΣΕΑΕ για συμπεριληπτική εκπαίδευση
 - Γ) Εφαρμογές σε άλλες χώρες και στην Ελλάδα (Teach for Integration)
-

Επιμόρφωση και Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη

Η επιμόρφωση είναι μόνο ένας από τους τρόπους ΣΕΑΕ.

Συμφραζόμενα: ακαδημαϊκό περιβάλλον, θεσμική συζήτηση (πολιτική και πρακτική), μη τυπική και άτυπη μόρφωση, εκπαιδευτική πράξη.

ΣΕΑΕ, γιατί;

Επιμόρφωση και ΣΕΑΕ: γνώσεις/δεξιότητες και στάσεις/αξίες που αλλάζουν.

A) 6 Μοντέλα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών

- 1) Επιμόρφωση
- 2) Προτυποποίηση / Πιστοποίηση
- 3) Έλλειμμα ικανοτήτων
- 4) Coaching/Mentoring
- 5) Κοινότητα πρακτικής
- 6) Έρευνα-δράση

Κανένα μοντέλο δεν είναι εξαντλητικό ή αποκλειστικό. Στην πραγματικότητα, υβριδικά μοντέλα είναι τα πιο συνηθισμένα.

1) Επιμόρφωση

Το πιο συνηθισμένο μοντέλο, βασίζεται στην ανάπτυξη νέων / στην επικαιροποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων.

Συχνά σχεδιάζεται από «ειδικούς», είναι top-down, σφαιρικό και εκτός συμφραζομένων. Ωστόσο, η συμμετοχή των επιμορφούμενων στον σχεδιασμό και η εφαρμογή της εντός συμφραζομένων (π.χ. ενδοσχολική) είναι εφικτές.

Ζητούμενα: η σύνδεση με την πράξη και η ενεργός συμμετοχή των επιμορφούμενων.

2) Προτυποποιημένα Προγράμματα / Πιστοποίησης

Η έμφαση δίνεται στα τυπικά προσόντα που προσφέρει ένα πρόγραμμα ΣΕΑΕ. Γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένα πρότυπα, που συχνά καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο. Συνήθως απόληξη είναι μιας μορφής επιβράβευση ή πιστοποίηση (ECTS, μοριοδότηση για διαγωνισμούς, badges κ.ά.).

Σημαντικά στοιχεία ο έλεγχος της διαδικασίας και του περιεχομένου από θεσμικούς και ακαδημαϊκούς φορείς (ανταπόκριση σε συγκεκριμένα πρότυπα) και η συνθήκη επαγγελματικής ανασφάλειας των (μελλοντικών) εκπαιδευτικών.

3) Έλλειμμα ικανοτήτων

Στοχευμένα προγράμματα αναπτύσσουν συγκεκριμένες πλευρές της επαγγελματικής ικανότητας των εκπαιδευτικών, μετά από διαπίστωση ενός ελλείμματος.

Το «έλλειμμα» μπορεί να προκύπτει από εισαγωγή νέων μαθησιακών αντικειμένων ή διδακτικών μεθόδων ή μετά από συστηματική αξιολόγηση των υπαρχουσών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών.

Το ερώτημα, σε πολλά συμφραζόμενα, είναι αν υπάρχει ένα αποδεκτό πλαίσιο αξιολόγησης αυτής της ικανότητας (πώς ορίζεται, ποιος την αποτιμά...). Επίσης, υστερεί η συλλογική σύλληψη της ικανότητας.

4) Mentoring / Coaching

Είτε στραμμένο σε δεξιότητες (coaching) είτε σε συμβουλευτική και πλαισίωση (mentoring), το μοντέλο στηρίζεται στη σημασία μιας διαπροσωπικής σχέσης 1-προς-1. Η σχέση αυτή συνήθως είναι ιεραρχική αλλά μπορεί να είναι και ισότιμη. Τοποθετεί το σχολείο στο επίκεντρο της ΣΕΑΕ, όπως και την εμπιστευτικότητα έναντι της λογοδοσίας.

Σε συμφραζόμενα με περιορισμένους πόρους, μια εκδοχή του μοντέλου αυτού είναι η «αλληλουχία» (cascade), όπου ορισμέν@ εκπαιδευτικοί παρακολουθούν ένα πρόγραμμα ΣΑΕΑ και στη συνέχεια το μεταφέρουν οι ίδι@ στο περιβάλλον ενός σχολείου.

5) Κοινότητα πρακτικής

Σε μεγαλύτερες ομάδες, με υπόβαθρο τη θέση ότι η μάθηση επιτυγχάνεται ως αποτέλεσμα της διεπίδρασης στο πλαίσιο μιας ομάδας και όχι μόνο με τη συμμετοχή σε οργανωμένα μαθήματα.

Η επίγνωση της ύπαρξης του συλλογικού σχήματος και η συνειδητοποίηση για αμοιβαία δέσμευση και εξέλιξη είναι προϋποθέσεις για τη μετατροπή μιας ομάδας σε κοινότητα πρακτικής.

Ένα κρίσιμο ζήτημα για τη μετασχηματιστική δύναμη μιας κοινότητας πρακτικής είναι η αίσθηση της συλλογικής λογοδοσίας σε σχέση με μια στοχοθεσία που καθορίζεται από κοινού.

6) Έρευνα-δράση

Κριτική μελέτη της δράσης/πράξης σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητάς της, με τ@ς δράστ@ς ως ερευνητ@ς.

Σημαντικά τα ζητήματα του ορισμού της ποιότητας, του καθορισμού των στόχων και της συνάφειας της έρευνας. Απαιτείται συμφωνία των εταίρων στην κατεύθυνση της επαγγελματικής ανάπτυξης και του μετασχηματισμού των εκπαιδευτικών πρακτικών, αλλά και της αποκέντρωσης και της αυτονομίας των σχολικών μονάδων.

Κριτήρια επιλογής μοντέλου ΣΕΑΕ

- Είδος γνώσης (διαδικαστική / τεκμηριωμένη)
- Εστίαση στην ατομική ή τη συλλογική δράση
- Σχέση με την αξιολόγηση και τη λογοδοσία
- Βαθμός αυτονομίας των Εκπαιδευτικών
- Στόχευση στη μετάδοση ή στον μετασχηματισμό.

B) Μοντέλο ΣΕΑΕ για συμπεριληπτική εκπαίδευση

Η συμπερίληψη στην εκπαίδευση:

- Διεργασία και προσδοκώμενο αποτέλεσμα
- Δικαίωμα και καθήκον
- Αναθεώρηση προς δημοκρατικές στάσεις και κατάλληλες πρακτικές.

Η έλλειψη ετοιμότητας των εκπαιδευτικών είναι ένα από τα βασικά επιχειρήματα αντίστασης στη συμπερίληψη

B) Μοντέλο ΣΕΑΕ για συμπεριληπτική εκπαίδευση

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Συνεργατική διδασκαλία/μάθηση
Αυτονομία / Τοποθετημένη πρακτική
Μετασχηματισμός
Στρατηγικές και τεχνικές

->
->
->
->

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Επίγνωση ταυτότητα/ετερότητας
Προσαρμογή στις ανάγκες
Αποτίμηση και βελτίωση
Ευελιξία/Δημιουργικότητα

Γ) Παραδείγματα εφαρμογών μοντέλων ΣΕΑΕ για ΣΕ

Ολλανδία: ένας συνδυασμός

- 2) Προτυποποίηση / Πιστοποίηση
- 3) Έλλειμμα ικανοτήτων
- 5) Κοινότητα Πρακτικής

Παράδειγμα: <https://www.universiteitleiden.nl/onderwijs/opleidingen/master/leraar-voorbereidend-hoger-onderwijs-in-de-mens--en-maatschappijwetenschappen-ma-msc/leraar-vho-in-kunstgeschiedenis-en-culturele-en-kunstzinnige-vorming-kunst-algemeen>

Γ) Παραδείγματα εφαρμογών μοντέλων ΣΕΑΕ για ΣΕ

Σουηδία: ένας συνδυασμός

- 1) Επιμόρφωση
- 4) Coaching/Mentoring
- 6) Έρευνα-δράση

Παράδειγμα: <https://www.su.se/english/education/all-subjects/bridging-programmes-supplementary-education-for-migrant-teachers-and-preschool-teachers-1.486204?open-collapse-boxes=truncate-research>

Γ) Παραδείγματα εφαρμογών μοντέλων ΣΕΑΕ για ΣΕ

Ελλάδα: Το πρόγραμμα Teach for Integration (<https://www.teach4integration.gr/>)

UNICEF, σε συνεργασία με ελληνικά Πανεπιστήμια.

Δωρεάν επιμόρφωση για εκπαιδευτικούς που εργάζονται με πρόσφυγες

Μετάβαση σε έναν τρίτο κύκλο του Προγράμματος (2021-2022), μεγαλύτερες διάρκειας (9 μήνες) που οδηγεί σε πιστοποίηση 400 ωρών (και μοριοδότηση για εθνικούς πίνακες εκπαίδευσης).

Στην ουσία, η επιμήκυνση του έργου θα δώσει την ευκαιρία για μεγαλύτερη σύνδεση με την πράξη και για συγκρότηση κοινοτήτων πρακτικής.

Γ) Παραδείγματα εφαρμογών μοντέλων ΣΕΑΕ για ΣΕ: **T4I3**

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΘΕ1: Ταυτότητες, Προσωπική και Επαγγελματική Ανάπτυξη

ΘΕ2: Ο/Η εκπαιδευτικός/ή ως μικρο-ερευνητής/ρια

ΘΕ3: Συμπεριληπτική εκπαίδευση / Εκπαίδευση για όλους/όλες/όλα, γιατί και πώς

ΘΕ4: Εκπαιδευτική και γλωσσική πολιτική, Πολυγλωσσία

ΘΕ5: Διαχείριση τάξης, Ψυχο-κοινωνική υποστήριξη

ΘΕ6: Ελληνική ως 2η γλώσσα: γενικές αρχές διδακτικής και εφαρμογές

ΘΕ7: Ελληνική ως 2^η γλώσσα: διδασκαλία/μάθηση γραμματικής και λεξιλογίου

ΘΕ8: Ανάπτυξη, Αξιοποίηση και Αξιολόγηση μαθησιακού υλικού

ΘΕ9: Στρατηγικές, Διαφοροποιημένη μάθηση

ΘΕ10: Εξ αποστάσεως και μεικτή εκπαίδευση

Γ) Παραδείγματα εφαρμογών μοντέλων ΣΕΑΕ για ΣΕ: **T4I3**

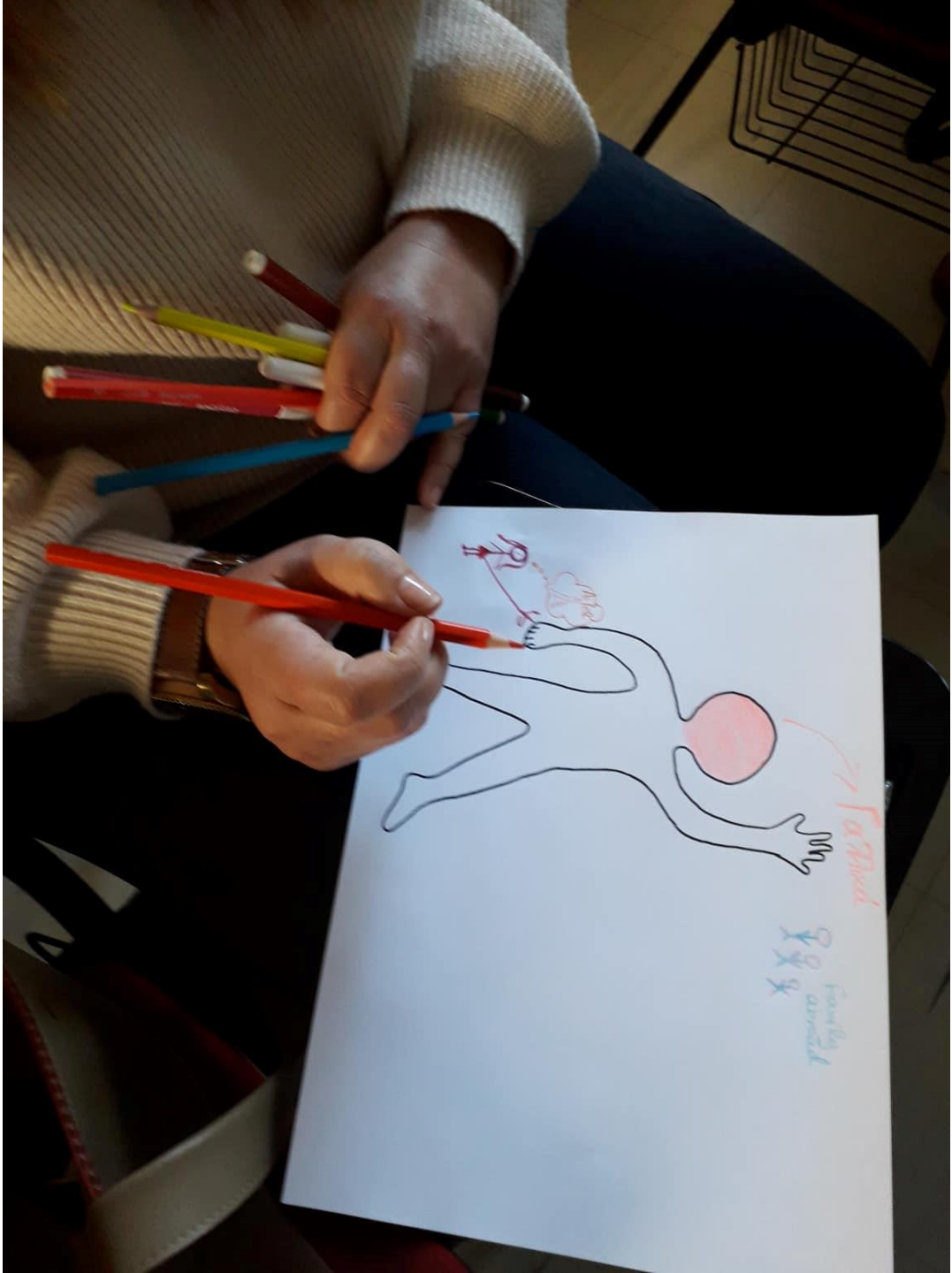
Εστίαση όχι μόνο στο «πώς» και στο «τι», αλλά κυρίως στο «γιατί» της διδασκαλίας / μάθησης σε περιβάλλοντα με πρόσφυγες.

Αυτονομία των εκπαιδευτικών ως προς τις αποφάσεις και τις επιλογές, στηριγμένη σε γνώση και αυτοεκτίμηση.

Εκπαιδευτικοί που αποδέχονται και εκτιμούν την αρχή της εκπαίδευσης για όλ@ και είναι έτοιμ@ για τον μετασχηματισμό! Έναν μετασχηματισμό που ξεκινάει από τα διδακτικά υλικά και τις μεθόδους και γίνεται μετασχηματισμός της ατομικής ταυτότητας και της συλλογικής κουλτούρας.

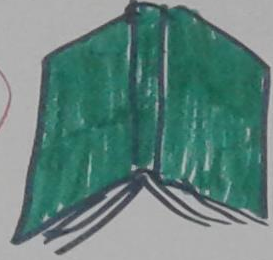

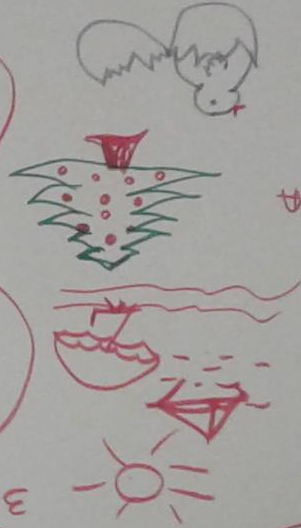

Αραχίτι

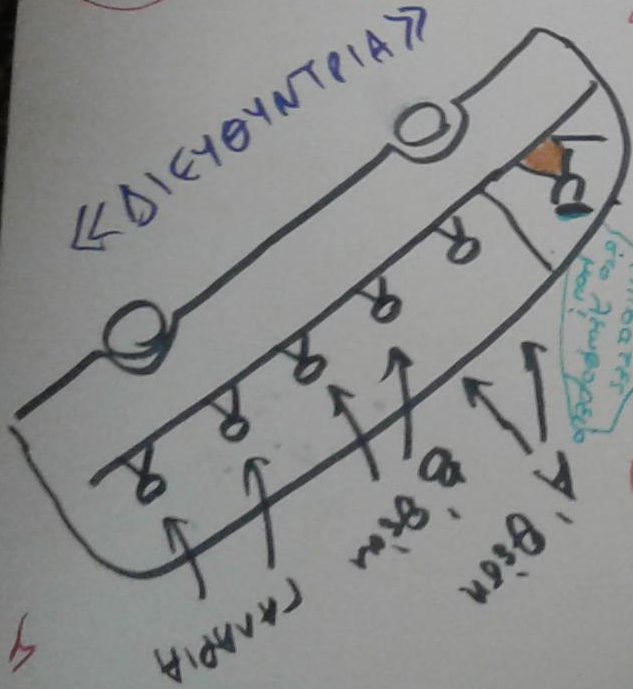
«φίλοι»

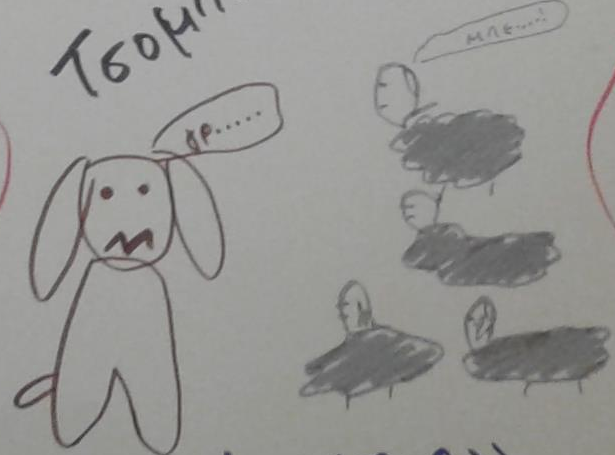
«Ολοφάνεια»
όλο Σίβαρκα

ΙΟΥΝΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
ΜΑΞΑ

Τροχοναύουλο

«ΜΑΘΗΤΕΣ»

«ΜΗΞ»
Θεός!

androurlakis@uth.gr

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!